

Uchwała z dnia 9 lutego 2007 r., III CZP 148/06

Sędzia SN Gerard Bieniek (przewodniczący)

Sędzia SN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)

Sędzia SN Marian Kocon

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku "T." S.A. w T. przy uczestnictwie Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 w W. o uchylenie ugody restrukturyzacyjnej, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 9 lutego 2007 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 16 października 2006 r.:

"Czy w świetle art. 15 ust. 1 *in principio* ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 78, poz. 684) cesjonariusz wierzytelności cywilnoprawnej jest uprawniony do zgłoszenia do sądu wniosku o uchylenie ugody restrukturyzacyjnej w całości lub w części w przypadku, gdy w spisie, o którym mowa w art. 21 tej ustawy, wymieniony jest cedent?"

podjął uchwałę:

Legitymowanym do złożenia wniosku o uchylenie ugody restrukturyzacyjnej, przewidzianej w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 78, poz. 684 ze zm.), jest także nabywca wierzytelności, o której mowa w art. 21 ust. 2 pkt 5 tej ustawy.

Uzasadnienie

Wnioskodawca "T." S.A. w T. nabył w drodze cesji wierzytelność przysługującą „E.” S.A. w L. wobec uczestnika Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 w W. W toku postępowania egzekucyjnego okazało się, że nabyta wierzytelność została objęta postępowaniem restrukturyzacyjnym prowadzonym na podstawie ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o pomocy publicznej i restrukturyzacji

publicznych zakładów opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 78, poz. 684 – dalej: "ustawa"), a zbywca „E.” S.A. w L. został ujęty w spisie wierzycieli. Wnioskodawca nie został poinformowany o zawarciu ugody, co uniemożliwiło mu dokonanie weryfikacji poprawności ujęcia jego wierzytelności.

"T." domagał się uchYLENIA ugody zawartej na podstawie przepisów ustawy o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej między uczestnikiem a jego wierzycielami. Postanowieniem z dnia 8 czerwca 2006 r. Sąd Rejonowy w Toruniu oddalił wniosek, prezentując stanowisko, że w świetle art. 15 ust. 1 tej ustawy prawo zgłoszenia wniosku o uchYLENIE ugody przysługuje wyłącznie wierzycielom wymienionym w spisie wierzycieli wierzytelności cywilnoprawnych. Apelację od tego postanowienia złożył wnioskodawca.

Wątpliwości Sądu Okręgowego, który na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne, wiążą się z brzmieniem art. 15 ust. 1 ustawy, stanowiącym, że wierzyciel wierzytelności cywilnoprawnej wymieniony w spisie, o którym mowa w art. 21 ust. 2 pkt 5, ustawy może w terminie siedmiu dni od zawarcia ugody zgłosić do sądu wnioski o uchYLENIE ugody w całości lub w części z powodu okoliczności wyczerpująco wskazanych w tym przepisie. Można z tego wnioskować, że prawo zgłoszenia wniosku o uchYLENIE ugody przysługuje wyłącznie wierzycielom wymienionym w spisie wierzycieli wierzytelności cywilnoprawnych.

Opierając się na wykładni literalnej, dopuszczalne jest przyjęcie, że dla przyznania uprawnienia do złożenia wniosku o uchYLENIE ugody decydujące znaczenie ma okoliczność, czy wierzytelność cywilnoprawna została wymieniona w spisie niezależnie od tego, komu ona aktualnie przysługuje. (...)

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawy regulujące finansowanie świadczeń zdrowotnych i funkcjonowanie zakładów opieki zdrowotnej są od lat źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych i były już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2006 r., III CZP 130/05, OSNC 2006, nr 11, poz. 177 i powołane tam orzecznictwo). Stwierdzenie to odnosi się także do ustawy o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Przedstawiając zagadnienie prawne, Sąd Okręgowy posłużył się sformułowaniem użytym przez ustawodawcę „uprawniony do zgłoszenia do sądu

wniosku o uchylenie ugody restrukturyzacyjnej”. Niewątpliwie jednak problem, który wzbudza wątpliwości, nie polega na tym, czy nabywca wierzytelności objętej ugodą restrukturyzacyjną w ogóle może z takim wnioskiem wystąpić do sądu, ale czy jest on legitymowany do jego złożenia. Zgodnie z art. 45 Konstytucji i art. 2 k.p.c., w sprawach cywilnych istnieje domniemanie drogi sądowej, co oznacza, iż każdy podmiot mający zdolność prawną może skutecznie wszcząć postępowanie sądowe, chyba że zachodzą przesłanki nakazujące odrzucenie pozwu, w szczególności ze względu na niedopuszczalność drogi sądowej. Z art. 15 ustawy wynika jednoznacznie, że dochodzenie roszczenia przewidzianego w tym przepisie ma się odbywać przed sądem, natomiast budzi wątpliwości, czy nabywca wierzytelności ma legitymację do wystąpienia z takim wnioskiem, czyli czy sąd może nie uwzględnić wniosku, powołując się na to, że nabywcy wierzytelności takie prawo nie przysługuje bo nie jest on wierzycielem, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 5 ustawy.

Trafnie podkreślił Sąd Okręgowy, że wykładnia literalna art. 15 ust 1 i art. 21 ust. 1 pkt 5 ustawy prowadzi do wniosku, że uprawnienie do złożenia wniosku do sądu o uchylenie ugody restrukturyzacyjnej jaką publiczny zakład opieki zdrowotnej zawarł ze swoimi wierzycielami, przysługuje tylko wierzycielowi wymienionemu w spisie wierzycieli wierzytelności cywilnoprawnych objętych taką ugodą. Dosłowne rozumienie powołanych przepisów prowadzić musi do wniosków, których nie można akceptować.

Postępowanie przewidziane ustawą ma być z założenia przeprowadzone w krótkim czasie. Publiczny zakład opieki zdrowotnej powinien złożyć wniosek do organu restrukturyzacyjnego najpóźniej w ciągu trzech miesięcy od jej wejścia w życie. Jeżeli wniosek jest kompletny, organ ten wydaje postanowienie o wszczęciu takiego postępowania w ciągu siedmiu dni (art. 20 ust. 5 i 6 ustawy), a uгода restrukturyzacyjna z wierzycielami ma być zawarta w ciągu 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia o wszczęciu takiego postępowania (art. 25 ust 1 pkt 2). Spis wierzycieli wierzytelności objętych ugodą należy podać już we wniosku o zawarcie ugody, od dnia sporządzenia wykazu wierzycieli do dnia zawarcia ugody może więc upłynąć ponad trzy miesiące. W tym czasie wierzyciel publicznego zakładu opieki zdrowotnej umieszczony w spisie może zbyć przysługującą mu wierzytelność na rzecz innej osoby, chyba że w stosunku do konkretnej wierzytelności jest to wykluczone w świetle art. 509 k.c. Jeżeli zbycie przez wierzyciela umieszczonego w

spisie, o którym mowa w art. 21 ust.1 pkt 5 ustawy, jest dozwolone, jak w rozpoznawanej sprawie, to uznanie, że nabywcy takiej wierzytelności nie przysługuje uprawnienie do wystąpienia z wnioskiem o uchylenie ugody restrukturyzacyjnej, na podstawie art. 15 ustawy, prowadzi do wniosków, które trudno akceptować.

Trzeba zauważyć, że wspomniane uprawnienie jest ściśle związane z posiadaniem przez osobę wymienioną w art. 21 ust. 1 pkt 5 ustawy wierzytelności wymienionej także w spisie. Co więcej, należy uznać, że uprawnienie to przysługuje takiej osobie nie ze względu na umieszczenie jej w spisie, lecz dlatego, że uprawnienie to jest związane z wierzytelnością. Gdyby przyjąć, że ugoda restrukturyzacyjna dotyczy nie wierzytelności wymienionych w spisie, lecz osób, do których wierzytelności te należą w chwili zgłaszania wniosku o jej zawarcie, to w razie zbycia takiej wierzytelności w trakcie postępowania zmierzającego do zawarcia ugody nabywca wierzytelności nie byłby związany tą ugodą. Wniosek taki jest nie do przyjęcia, gdyż w ten sposób przez zbycie wierzytelności można by się uchylić od skutków ugody, co podważałoby sens jej zawierania. Związanie nabywcy wierzytelności objętej spisem, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 5, ugodą restrukturyzacyjną potwierdza art. 12 ust. 2 ustawy, z którego wynika, że ugoda wiąże wszystkich wierzycieli należności cywilnoprawnych wymienionych w spisie. Należy przyjąć, że w tym przepisie chodzi nie o samych wierzycieli wymienionych w spisie, lecz o przysługujące im wierzytelności, zatem zmiana wierzyciela takiej wierzytelności nie wpływa na związanie nabywcy ugodą restrukturyzacyjną.

Skoro nabywca wierzytelności jest związany ugodą, to brak podstaw, aby odmawiać mu uprawnienia, o którym mowa w art. 15 ustawy, w ten bowiem sposób wierzyciela, muszącego przestrzegać warunków ugody, pozbawiałoby się jedyne uprawnienie, za pomocą którego może on wpływać na jej treść. Zważywszy, że warunki zawarcia ugody zostały ściśle określone w art. 12 i 13 ustawy, to w razie gdy została zawarta z wyraźnym naruszeniem tych warunków lub jest oczywiście krzywdząca dla nabywcy wierzytelności, byłby on pozbawiony prawa do kwestionowania takiej ugody przed sądem. Z drugiej strony, chociaż mógł skutecznie nabyć taką wierzytelność w trakcie postępowania zmierzającego do zawarcia ugody, byłby nią związany. Taka wykładnia przepisów dotyczących ugody restrukturyzacyjnej jest niedopuszczalna, gdyż prowadzi do konieczności

przestrzegania ugody restrukturyzacyjnej sprzecznej z przepisem prawa i wyraźnie krzywdzącej nabywcę wierzytelności.

Poczynione uwagi wskazują, że uprawnienie do wystąpienia z wnioskiem o uchylenie ugody restrukturyzacyjnej należy uznać za związane z wierzytelnością, a nie z osobą, której wierzytelność przysługuje. Z art. 509 § 2 k.c. wynika, że przelew przenosi na nabywcę nie tylko samą wierzytelność, ale również wszystkie związane z nią prawa. W doktrynie i orzecznictwie Sądu Najwyższego prawa związane z wierzytelnością pojmuje się szeroko (zob. wyroki z dnia 3 września 1998 r., I CKN 822/97, OSNC 1999, nr 2, poz. 39, z dnia 24 maja 1999 r., II CKN 342/98, nie publ. oraz z dnia 30 października 2002 r., V CKN 1542/00, nie publ.). Do praw związanych z wierzytelnością, które przechodzą na nabywcę wraz z wierzytelnością objętą postępowaniem restrukturyzacyjnym, należy więc zaliczyć także uprawnienie do wystąpienia do sądu z wnioskiem o uchylenie ugody restrukturyzacyjnej, określone w art. 15 ustawy.

Mając to na względzie powyższe, Sąd Najwyższy podjął uchwałę, jak wyżej (art. 390 k.p.c.).